

Vergaderjaar 2005–2006

30 391 XI

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) voor het jaar 2005 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

blz.

1. Leeswijzer	3
2. Het beleid	3
2.1. Overzicht belangrijkste 2e suppletore uitgavenmutaties 2005 (Najaarsnota)	3
Artikelsgewijze toelichting	4
Wetsartikel 1 (uitgaven/verplichtingen en ontvangsten)	4
2.2. De beleidsartikelen	4
Artikel 1. Strategische beleidsontwikkeling en monitoring	4
Artikel 2. Betaalbaarheid van het wonen	6
Artikel 3. Duurzame woningen en gebouwen	8
Artikel 4. Fysieke Stedelijke Vernieuwing	10
Artikel 5. Sociale kwaliteit van het wonen en de woonomgeving	12
Artikel 6. Versterken ruimtelijke kwaliteit stedelijke gebieden	13
Artikel 7. Verbeteren integrale milieukwaliteit op lokaal niveau	14
Artikel 8. Versterken ruimtelijke kwaliteit landelijke gebieden	17
Artikel 9. Versterken ruimtelijke kwaliteit in Europees verband	18
Artikel 10. Verbeteren nationale milieukwaliteit	19
Artikel 11. Tegengaan klimaatverandering en emissies	20
Artikel 12. Beheersen milieurisico's van stoffen, afval en straling	25
Artikel 13. Handhaving	27
Artikel 14. Huisvesting Koninklijk Huis, Hoge Colleges van Staat en Ministerie van Algemene Zaken	28
2.3. De niet-beleidsartikelen	29
Artikel 15. Algemeen	29
Artikel 16. Nominaal en onvoorzien	30
Wetsartikel 2 Begroting Baten- en lastendienst (Rijksgebouwendienst)	31

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 2

De begrotingsstaten die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2005 wijzigingen aan te brengen in:

- a. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI).
- b. de begrotingsstaat inzake de baten-lastendiensten van dit ministerie.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
S. M. Dekker

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. Leeswijzer

De 2e suppletore begroting geeft een geactualiseerd beeld van de begroting. De 2e suppletore begroting, gekoppeld aan de Najaarsnota van de Minister van Financiën, is het laatste moment waarop de financiële kaders van de in uitvoering zijnde begroting kunnen worden gemuteerd. Van mutaties wordt geen meerjarige doorwerking opgenomen omdat de 2e suppletore begroting uitsluitend betrekking heeft op het lopende begrotingsjaar.

De opbouw van de 2e suppletore begroting is als volgt:

- Een *begrotingsstaat*, waarin de mutaties voor uitgaven, verplichtingen en ontvangsten zijn opgenomen;
- Een *Memorie van toelichting* die de volgende onderdelen bevat:
 - Een overzichtstabel aan het begin waarin de belangrijkste beleidsmutaties worden gepresenteerd;
 - Per beleidsartikel een tabel *Budgettaire gevolgen van beleid*;
 - De stand van de 2e suppletore begroting wordt in de tabel *Budgettaire gevolgen van beleid* opgebouwd door middel van mutaties op de stand van de 1e suppletore begroting 2005. Hierbij wordt aangekend dat er 2e suppletore mutaties zijn die al in de VROM Ontwerp-begroting 2006 worden vermeld. Dit worden de zogenaamde «Ontwerpbegrotingmutaties» genoemd;
 - De belangrijke beleidsmatige mutaties worden toegelicht. Een beleidsmatige mutatie is het gevolg van gevoerd beleid en is dus te beïnvloeden (bijvoorbeeld een bezuiniging, beleidswijzigingen met financiële gevolgen, afwijkingen uit hoofde van behoorlijk bestuur). Niet-beleidsmatige mutaties zijn meer technisch van aard en worden alleen bij grote omvang toegelicht. De toelichtingen van de Ontwerpbegrotingmutaties staan in de verdiepingsbijlage van de Ontwerpbegroting 2006;
 - Indien meerdere vermeldenswaardige mutaties op één instrument hebben plaatsgevonden, wordt een mutatietabel opgenomen waarin mutaties afzonderlijk worden gepresenteerd;
 - Daarnaast worden ook de uitgaven aan incidentele subsidies vermeld om een wettelijke grondslag te creëren. Deze uitgaven komen niet direct terug in begrotingsmutaties omdat het hier uitgaven in de realisatiesfeer betreft welke niet het begrotingsniveau hoeven te overtreffen.

2. Het beleid

2.1. Overzicht belangrijkste 2e suppletore uitgavenmutaties 2005 (Najaarsnota)

(bedragen in € 1000)

	Uitgaven	Artnr.
Stand ontwerpbegroting 2005	3 126 679	
Stand na 1e suppletore begroting 2005	3 229 055	
Belangrijkste suppletore mutaties:		
1. Huursubsidie	71 600	2
2. Bijdrages Fonds Economische Structuurversterking (BSIK/BIRK)	45 757	6
3. Vertraging diverse investeringsprojecten bij de Rgd	– 15 091	14
4. Overige mutaties	215 557	
Stand na 2e suppletore begroting 2005	3 546 878	

Toelichting:

1. Huursubsidie

De huursubsidie-uitgaven nemen in 2005 toe met € 71,6 mln. Dit wordt veroorzaakt door een toename van het aantal huishoudens dat gebruik maakt van huursubsidie (namelijk 14 000 meer dan was geraamd). Ook kregen deze huishoudens gemiddeld meer huursubsidie dan was geraamd omdat hun inkomen lager was dan verwacht.

2. Bijdrages Fonds Economische Structuurversterking (BSIK/BIRK)

Het betreft hier de uitfinanciering, afkomstig uit het FES, van reeds eerder aangegane verplichtingen voor het project Hart voor Dieren, de BIRK-projecten Arnhem Rijnboog en Enschede Muziekkwartier en het BSIK-project Habiforum. Daarnaast worden ten behoeve van de BIRK-projecten Zaanstad Inverdan, Hoekse Waard Vlietproject en de Spoorzone Delft bedragen aan de VROM-begroting toegevoegd.

3. Vertraging diverse investeringsprojecten

Bij de Rijksgebouwendienst doen zich vertragingen voor bij diverse investeringen. De grootste vertraging is waarneembaar bij de beveiliging van de Tweede Kamer. Door de verhoogde terreurdreiging sinds zomer 2004 voldoet het oorspronkelijke programma van eisen voor de beveiliging van de Tweede Kamer niet meer. De vertraging wordt vooral veroorzaakt doordat het advies voor de aanvullende beveiliging van de Tweede Kamer onvoldoende was uitgewerkt om een programma van eisen te formuleren. Een aanvullend advies is inmiddels ontvangen en wordt uitgewerkt.

Artikelsgewijze toelichting

Wetsartikel 1 (uitgaven/verplichtingen en ontvangsten)

2.2. De beleidsartikelen

Artikel 1. Strategische beleidsontwikkeling en monitoring

(Bedragen in € 1000)

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Verplichtingen:	79 216	83 110	1 201	84 311
Uitgaven:	77 789	85 613	1 354	86 967
Programma:	58 365	62 447	5 959	68 406
Strategische beleidsontwikkeling:	1 156	1 156	3 050	4 206
Beleidsnota's en wetten ruimte	250	250	1 050	1 300
Nationaal initiatief voor duurzame ontwikkeling	906	906	2 000	2 906
Aanpassen plannen lagere overheden	0	0	0	0
Monitoring en kaderstelling:	56 545	60 627	2 931	63 558
Kennisontwikkeling en onderzoek wonen	10 575	10 655	- 3 796	6 859
Kennisontwikkeling en onderzoek ruimte	933	933	0	933
Bijdrage Planburo RO	2 498	2 498	- 1 197	1 301
Bijdrage RIVM	42 539	46 541	7 924	54 465
Overig programma:	664	664	- 22	642
Subsidies vakorganisaties	459	459	- 22	437
Communicatie-instrumenten	205	205	0	205
Nader aan te wijzen	0	0	0	0

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Apparaat:	19 424	23 166	- 4 605	18 561
Apparaat:				
VROM-raad	2 201	2 201	4	2 205
Forum/RMNO/WAR	1 975	1 975	263	2 238
Ruimtelijk Planbureau	3 983	3 983	1 630	5 613
Kenniscentrum Aanbesteden Bouw	2 400	2 400	- 2 308	92
Nederlandse Emissie Autoriteit (NEA)	0	3 725	1 668	5 393
Apparaat DGW	4 228	4 245	- 2 593	1 652
Apparaat DGR	2 996	2 996	- 1 628	1 368
Apparaat DGM	1 641	1 641	- 1 641	0
Ontvangsten:	0	0	2 150	2 150

Toelichting:

Instrument: Nationaal initiatief voor duurzame ontwikkeling

Uit het Fonds Economische Structuurversterking wordt € 2 mln kas overgeheveld voor het lopende project Kennisnetwerk Systeeminnovaties.

Instrument: Kennisontwikkeling en onderzoek wonen

Het budget wordt verlaagd als gevolg van een efficiencywinst welke is gerealiseerd door de integratie van Woning BehoeftOnderzoek (WBO) en onderzoek naar Kwalitatieve WoningRegistratie (KWR) naar Woononderzoek Nederland (WoON). Daarnaast heeft een andere fasering van deelprojecten plaatsgevonden.

Instrument: Bijdrage RIVM

Vanuit artikel 13 wordt € 2,1 mln overgeboekt t.b.v. de doelgroepmonitoring door het RIVM. Doelgroepmonitoring betreft het monitoren van naleefgedrag van branches, van beleid, wet- en regelgeving. Tevens wordt vanuit verschillende andere instrumenten kas toegevoegd die behoort bij de aanvullende opdracht die eind 2004 aan het RIVM is verstrekt (specifieke onderzoekswensen, aanvullend op de algemene bijdrage).

Instrument: Kenniscentrum Aanbesteden Bouw

Kenniscentrum Aanbesteding Bouw wordt bij het Ministerie van Economische Zaken gepositioneerd en daarom worden de begrotingsgelden inzake dit onderwerp overgeheveld. Een klein budget resteert nog op dit instrument om aan de lopende verplichtingen van 2005 te kunnen voldoen.

Incidentele subsidies artikel 1 (vermelding in 2e suppletore begroting voor wettelijke grondslag)

Voor de ontwikkeling van een opleidingsprogramma voor Zuid-Afrikaans kader bij huisvestingsorganisaties, zoals woningcorporaties, is aan het Institute for Housing and Urban Development Studies een bijdrage van € 29 989 verleend.

Aan de Social Housing Foundation is een bijdrage van € 10 000 verleend in de kosten van een bezoek van leden van de Zuid-Afrikaanse parlementaire huisvestingscommissie aan Nederland. Dit bezoek had tot doel inzicht te verkrijgen in de verantwoordelijkheden van verschillende overheden bij de ontwikkeling en uitvoering van het beleid voor de sociale huisvestingssector.

In het kader van het Memorandum of Understanding 2004–2009 met Zuid Afrika is aan AEDES een programmabijdrage voor 2005 verstrekt van € 130 000 ten behoeve van technische assistentie, advisering en training voor de opzet van een sociale woningbouwsector in Zuid Afrika.

Eveneens in het kader van het Memorandum of Understanding met Zuid Afrika is aan VNG-International een bijdrage voor 2005 verstrekt van € 104 576 voor technische assistentie, advisering en training bij het ontwikkelen van de huisvestingsaspecten in gemeentelijke ontwikkelingsplannen.

De International Urban Development Association (INTA) ontvangt een bijdrage van € 23 000 in de organisatiekosten van conferenties op het gebied van stedelijke ontwikkeling en vernieuwing.

Artikel 2. Betaalbaarheid van het wonen

Bedragen in (€ 1000)

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Verplichtingen:	1 685 944	2 602 636	190 035	2 792 671
Uitgaven:	1 685 310	1 731 202	118 402	1 849 604
Programma:	1 634 636	1 680 528	107 385	1 787 913
Betaalbare woonkeuze huren:	1 607 818	1 649 810	107 681	1 757 491
Huursubsidie	1 561 358	1 603 658	102 400	1 706 058
Bijdrage huurlasten	40 103	38 203	4 800	43 003
Kostenvergoeding verhuurders	0	0	0	0
Bijdragen nieuwbouw huurwoningen	6 357	6 357	0	6 357
Eénmalige bijdrage Huurbeleid	0	1 592	481	2 073
Afkoop DKP-subsidies beleggers en particulieren	0	0	0	0
Afkoop subsidies NWI's	0	0	0	0
Compensatie huurders Enschede	0	0	0	0
Betaalbare woonkeuze kopen:	23 221	27 121	0	27 121
Bevordering eigen woningbezit	1 412	1 412	0	1 412
Bijdragen woningen marktsector en premiekoop	21 800	25 700	0	25 700
Gewinningssubsidieregeling eigen woningbezit	9	9	0	9
Versterking positie burger bij huur en koop:	1 508	1 508	0	1 508
Subsidie woonconsumentenorganisaties	1 508	1 508	0	1 508
Overig programma:	2 089	2 089	- 296	1 793
Afkoop subsidies woonwagens	0	0	0	0
Woonwagens	0	0	0	0
Kennisoeverdracht, experimenten e.a.	45	45	170	215
Onderzoek DGW	737	737	161	898
Communicatie-instrumenten	500	500	128	628
Nader aan te wijzen	807	807	- 755	52
Apparaat:	50 674	50 674	11 017	61 691
Apparaat:				
Juridische instrumenten	327	327	- 327	0
Apparaat DGW	12 650	12 650	5 655	18 305
Uitvoering huursubsidie	36 485	36 485	6 601	43 086
Uitvoering eigen woning-regelingen	1 212	1 212	- 912	300
Ontvangsten:	91 640	101 340	- 30 000	71 340

Toelichting:

Instrument: Huursubsidie

Meerdere factoren leiden tot een toename in de huursubsidie uitgaven. Een volume-effect is te vinden in een toename van het aantal huishoudens met huursubsidie met 14 000 tot 1 033 000 voor het subsidiejaar 2004–2005. Een prijseffect in dit subsidiejaar is gelegen in een stijging van het aantal huishoudens met een laag inkomen en daarbij minimale eigen bijdrage met 37 000 tot 703 000 in combinatie met een daling van het aantal bovenminimale huishoudens met huursubsidie met 23 000 tot 330 000. De huurontwikkeling bij deze laatste groep is evenwel te hoog geraamd hetgeen dempend werkt op de stijging van de gemiddelde bijdrage.

Het bovenstaande heeft tot gevolg dat € 71,6 mln aan de begroting in 2005 moet worden toegevoegd.

De geschetste ontwikkelingen zullen naar verwachting een structureel effect hebben op de huursubsidie-uitgaven voor de subsidiejaren na 2004–2005. De mogelijke gevolgen zullen bij de opstelling van de nieuwe ramingen voor 2006 en later kenbaar worden. Deze kunnen dan in de 1e suppletore 2006 of de begroting 2007 verwerkt worden.

Daarnaast heeft op dit instrument nog een mutatie plaatsgevonden van € 30,8 mln inzake de Kan-bepaling, welke reeds in de Ontwerpbegroting 2006 is toegelicht.

Instrument: bijdrage huurlasten

Het aantal huishoudens dat recht heeft op een bijdrage op grond van de vangnetregeling is in de tijdvakken 2003–2004 en 2004–2005 hoger dan geraamd. Ook de gemiddelde bijdrage is licht gestegen.

Instrument: Uitvoering huursubsidie

Op dit instrument hebben de volgende mutaties plaatsgevonden:

Bedragen x € 1000	Verplichtingen	Uitgaven
Ontwerpbegroting 2006 mutaties:	1 511	– 289
Mutaties 2e suppletore begroting:		
1. Van Belasting Dienst: uitvoeringskosten huursubsidie 2005	5 800	5 800
2. Van instrument 04.99.81 ivm uitvoeringskosten Wet betaalbaarheidshemming huurwoningen	1 300	1 300
3. Naar Belastingdienst uitvoeringskosten Wet betaalbaarheidshemming huurwoningen	– 1 300	– 1 300
Overige mutaties	– 421	1 090
Totaal	6 890	6 601

Ad 1, 2 en 3.

Van de Belastingdienst wordt € 5,8 mln naar de VROM-begroting overgeboekt voor de uitvoeringskosten van de huursubsidie in 2005. De mutatie hangt samen met de detachering van VROM-medewerkers naar de Belastingdienst/Dienst Toeslagen ter voorbereiding op de uitvoering van de huurtoeslag met ingang van 2006.

Hiertegenover staat een overboeking naar de Belastingdienst van € 1,3 mln in verband met uitvoeringskosten ter voorbereiding op de Wet betaalbaarheidshemming huurwoningen. Voor deze overboeking is ruimte gevonden binnen de apparaatsbudgetten van DGW.

Incidentele subsidies artikel 2 (vermelding in 2e suppletore begroting voor wettelijke grondslag)

Aan de Vereniging Toezichthouders Woningcorporaties (VTW) is een bijdrage verleend van € 15 000 voor het samenstellen van een handleiding voor de rijksregelgeving m.b.t. woningcorporaties. Deze handleiding moet deze regelgeving beter toegankelijk maken voor interne toezichthouders bij woningcorporaties.

Verder is aan de VTW een bijdrage van € 100 000 verstrekt voor hun activiteiten gericht op de verdere professionalisering van interne toezichthouders bij woningcorporaties.

Het controle- en M&O-beleid rond de huursubsidie vertoont tekortkomingen, onder meer als gevolg van de gebrekkige kwaliteit van de GBA-administraties, die worden gehanteerd ten behoeve van de controle op de bewoningssituatie. In het kader van de uitvoering van het Verbeterplan Uitvoering huursubsidie, is besloten om af te zien van het alsnog behandelen van aanvragen die in 2004 en in het eerste kwartaal van 2005 zijn «doorgedrukt». Hiermee is sprake van afwijking van de regelgeving. De overwegingen hierbij een rol spelen, zijn verwoord in een brief aan de Tweede Kamer d.d. 11 oktober 2005 (17 050/30 100 XI, nr. 311). In die brief is ook uiteengezet dat en waarom aanvragen uit de periode tot 1 oktober 2005 waarbij sprake was van een huurverhoging van meer dan 7%, evenmin herbehandeld zullen worden.

Ontvangstenmutaties artikel 2

Instrument: Restituties subjectsubsidies

Op dit instrument is een ontvangstenvertraging opgetreden van € 30 mln. In samenhang met het wegwerken van achterstanden bij het instellen van vorderingen vindt de inning van vorderingen later plaats dan geraamd.

Artikel 3. Duurzame woningen en gebouwen

(Bedragen in € 1000)

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Verplichtingen:	51 843	44 025	- 16 825	27 200
Uitgaven:	201 838	212 923	3 347	216 270
Programma:	198 604	209 689	3 707	213 396
Garanderen minimale kwaliteit van woningen en gebouwen:				
Toegankelijkheid Rijkshuisvesting	0	0	0	0
Verbeteren kwaliteit woningen en gebouwen en stimuleren innovatie:	42 766	53 180	- 1 067	52 113
Duurzaam bouwen	0	0	0	0
Regeling sanering loden leidingen	1 082	1 728	- 217	1 511
Energiebesparing Rijkshuisvesting	1 543	1 543	- 406	1 137
Duurzaam bouwen Rijkshuisvesting	0	0	27	27
Regeling Energiebesparing huishoudens met lagere inkomens	2 435	2 435	0	2 435
Programma energiebudgetten	16 437	16 437	- 2 876	13 561
Energiepremiereregeling (EPR)	20 000	29 768	2 405	32 173
Innovatief bouwen	1 269	1 269	0	1 269
Coördinatie rijksopdrachtgeverschap in de bouw:	1 705	2 376	- 244	2 132
Coördinatie rijksopdrachtgeverschap in de bouw	1 705	2 376	- 244	2 132

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Overig programma:	154 133	154 133	5 018	159 151
Budget BWS 1995	0	0	0	0
Budget BWS 1992–1994	149 093	149 093	2 000	151 093
Volkshuisvestingsinstellingen, experimenten en kennisoverdracht	1 836	1 836	4 017	5 853
Onderzoek RGD	295	295	340	635
Onderzoek DGW	2 659	2 659	– 1 339	1 320
Communicatie-instrumenten	250	250	0	250
Nader aan te wijzen	0	0	0	0
Apparaat:	3 234	3 234	– 360	2 874
Apparaat:		0		
Juridische instrumenten	325	325	– 325	0
Apparaat DGW	2 909	2 909	– 35	2 874
Ontvangsten:	0	0	1 300	1 300

Toelichting:

Instrument: Programma energiebudgetten

Het Kabinet heeft besloten de EU richtlijn energieprestaties van gebouwen niet op korte termijn in Nederland in te voeren. Hierdoor vindt een temporisering van deelprojecten plaats.

Instrument: Energiepremieregeling (EPR)

Een extra ontvangst (€ 1,3 mln) als gevolg van een verleende bijdrage voor landelijke communicatie en ondersteuning wordt ingezet om ingezet om een incidentele overschrijding van de EPR regeling 2003 te dekken.

Instrument: Budget BWS 1992–1994

Uitputtingscijfers nopen tot een verhoging van de beschikbare middelen met € 2 mln.

Incidentele subsidies artikel 3 (vermelding in 2e suppletore begroting voor wettelijke grondslag)

Aan de Stichting Bouwkwaliiteit (SBK) is een bijdrage van € 4 836 verleend voor het project Functioneel onderhoud module CE-markering. Het doel ervan is om de kennis van SBK over toepassing van normen en goedkeuringen in te zetten bij het actualiseren van de CE-module op de inter-site van VROM.

Aan de SKW Certificatie B.V. is een aanvullende bijdrage van € 7 068 verstrekt voor de praktijkproef beoordelingsrichtlijn voor gecertificeerde bouwplantoetsing.

Aan Nederlandse Isolatie-industrie en aan Nieuwsbureau Energieia zijn bijdragen van € 4 760 verleend voor het «Spiegelonderzoek EPC binnenklimaat». Het doel van dit onderzoek is nagaan of (verder) onderzoek naar de relatie tussen energiegebruik van gebouwen en gezondheid van de bewoners opportuun is.

Fase 1 van dit onderzoek heeft specifiek tot doel om aan de hand van inventarisatie-onderzoek naar eerder uitgevoerd (Europese) onderzoeken naar de relatie tussen energiegebruik van gebouwen en de gezondheid van de bewoners na te gaan wat thans al bekend is en op basis hiervan te bezien of verder onderzoek gewenst is.

In het kader van vervolfinanciering van de Energy Performance of Building Directives (EPBD) ontving NEN voor 2005 een programmabijdrage van € 209 440 ten behoeve van het ontwikkelen van CEN-normen in het kader van EPBD.

De Stichting Puur Wonen ontving een bijdrage van € 25 000 voor het organiseren van de Puur Wonen Estafette 2005 in Flevoland. Deze estafette is bedoeld om goed bouwen en prettig wonen door middel van woningbezoeken en dergelijke onder de aandacht te brengen van burgers en andere betrokkenen.

Milieu Centraal ontving een bijdrage van € 44 425 voor de «Help desk energieprestatie-certificaat burgers». Deze helpdesk beoogt informatie te verschaffen aan burgers over de consequenties die de implementatie van de EPBD (Energy Performance of Building Directives) voor hen zal hebben.

Het VAC-punt wonen kreeg een bijdrage van € 25 672 voor de «Evaluatie van het gebruik en inhoud van de woonkwaliteitswijzer». Deze evaluatie moet onder meer concrete suggesties opleveren voor de verbetering van de woonkwaliteitswijzer op basis van de ervaringen van gebruikers.

Milieu Centraal ontving een bijdrage van € 39 852 voor het project «Inzet gemeenten richting bewoners». Dit project betreft een verkenning naar de mogelijkheden om een kennisbank te ontwikkelen voor o.a. gemeenten en woningcorporaties voor ervaringen met duurzaam bouwen op gemeentelijk niveau.

In het kader van de «Redactieservice Duurzaam bouwen 2005» is aan Milieu Centraal een projectbijdrage van € 32 640 verstrekt voor het geven van informatie aan intermediaire organisaties zodat die organisaties een eenduidiger DUBO-boodschap uitdragen.

Het project «Verbouwwijzers 2006» beoogt handleidingen te ontwikkelen voor specifieke verbouwingen in en om de eigen woning die bewoners zelf kunnen uitvoeren. Aan Milieu Centraal is voor dit project een bijdrage van € 69 968 toegekend.

Het project «Verkenning huurwijzers» sluit aan op «Verbouwwijzers 2006» en beoogt voor huurders in kaart te brengen welke verbeteringen ter verhoging van het wooncomfort zij zelf kunnen aanbrengen in hun huurwoning. Milieu Centraal ontving voor dit project een bijdrage van € 17 612.

Artikel 4. Fysieke Stedelijke Vernieuwing

(Bedragen in € 1000)

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Verplichtingen:	1 236 898	1 606 580	- 65 609	1 540 971
Uitgaven:	400 742	381 560	127 857	509 417
Programma:	394 835	375 653	127 194	502 847
Herstructurering en nieuwbouw:	392 385	373 203	127 205	500 408
Budget BLS	136 747	68 088	4 200	72 288
Planologische en woningbouwknelpunten VINEX	1 800	1 800	0	1 800
Stimulering herstructurering woningvoorraad	0	0	0	0
Stedelijke vernieuwing Lelystad	3 176	3 176	0	3 176

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Grondzakeninstrumentarium	0	0	0	0
Investerings stedelijke vernieuwing	217 407	271 384	124 205	395 589
Innovatiebudget stedelijke vernieuwing	33 255	28 755	- 1 200	27 555
Overig programma:	2 450	2 450	- 11	2 439
Volkshuisvestingsinstellingen, experimenten en kennisoverdracht	336	336	1 357	1 693
Onderzoek DGW	1 989	1 989	- 1 368	621
Communicatie-instrumenten	125	125	0	125
Nader aan te wijzen	0	0	0	0
Apparaatsuitgaven:	5 907	5 907	663	6 570
Apparaat:				
Juridische instrumenten	217	217	- 217	0
Apparaat DGW	5 690	5 690	880	6 570
Ontvangsten:	2 671	2 671	2 031	4 702

Toelichting:

Instrument: Investerings stedelijke vernieuwing

Op dit instrument hebben de volgende mutaties plaatsgevonden:

Bedragen x € 1000	Verplichtingen	Uitgaven
Ontwerpbegroting 2006 mutaties:	0	118 500
Mutaties 2e suppletore begroting:		
1. Aanpassing budget Impulsregeling 2005-2008	- 75 000	6 750
2. Vertragingen projecten maatwerkafspraken		- 1 045
Totaal	- 75 000	124 205

Ad 1 en 2

De definitieve verdeling van het Impulsbudget van in totaal € 110 mln over de G4, G27 en de niet-rechtstreekse gemeenten is in overleg met de partners tot stand gekomen. Hierbij is tevens het tempo vastgesteld waarin de plannen worden beoordeeld en wordt beschikt. Hieruit volgt een gewijzigd kasritme. De additionele middelen benodigd in het jaar 2005 komen ten laste van de uitgavenramingen 2007-2009.

Instrument: Innovatiebudget stedelijke vernieuwing

Met name een gehonoreerd uitstelverzoek van een groot project in Leiden zorgt voor een verlaging in de uitgavenraming 2005 van € 1,2 mln.

Ontvangstenmutaties artikel 4

Ontvangsteninstrument: Overige restituties

Een subsidie van € 2,031 mln voor de gemeente Vlaardingen voor het realiseren van de Europaboulevard is teruggevorderd.

Artikel 5. Sociale kwaliteit van het wonen en de woonomgeving

(Bedragen in € 1000)

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Verplichtingen:	1 243	1 243	978	2 221
Uitgaven:	26 318	26 318	620	26 938
Programma:	25 836	25 836	– 161	25 675
Bevorderen vernieuwing beleid voor wonen en zorg:	25 075	25 075	– 338	24 737
Huisvesting gehandicapten	17 785	17 785	– 338	17 447
Woonzorgstimuleringsregeling	7 290	7 290	0	7 290
Bevorderen sociale kwaliteit in de woonomgeving:	0	0	0	0
Sociale vernieuwing	0	0	0	0
Overig programma:	761	761	177	938
Kennisoverdracht, experimenten e.a.	45	45	241	286
Onderzoek DGW	340	340	– 64	276
Communicatie-instrumenten	376	376	0	376
Nader aan te wijzen	0	0	0	0
Apparaat:	482	482	781	1 263
Apparaat:				
Juridische instrumenten	217	217	– 217	0
Apparaat DGW	265	265	998	1 263
Ontvangsten:	0	0	0	0

Toelichting:

Incidentele subsidies artikel 5 (vermelding in 2e suppletore begroting voor wettelijke grondslag)

Aan Laagland Advies is een bijdrage van € 19 000 toegezegd voor het project «Doorzonscan». Het doel van dit project is het ontwikkelen van een instrument om gemakkelijk de geschiktheid van woningen voor ouderen te meten.

In het kader van de «Operatie Jong» is een bijdrage van € 143 823 verleend aan de Stichting «Jantje Beton» voor het project Child friendly cities. De bijdrage is verleend voor een aantal onderdelen van het plan van aanpak «Jeugd en fysieke ruimte» van «Operatie Jong». Doel van de activiteiten is te zorgen voor voldoende speelruimte voor kinderen. Deze betreffen onder meer een handboek en het houden van een prijsvraag voor kindvriendelijke initiatieven.

Artikel 6. Versterken ruimtelijke kwaliteit stedelijke gebieden

(Bedragen in € 1000)

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Verplichtingen:	32 029	32 029	102 472	134 501
Uitgaven:	32 305	36 238	63 169	99 407
Programma:	27 848	31 781	59 697	91 478
Verbeteren stedelijke inrichting:	6 750	10 683	58 467	69 150
Investeringsbijdrage overkapping A2	0	0		
Investeringsbijdrage Nieuwe Sleutelprojecten	900	900	17 000	17 900
Investeringsbijdragen Vijfde Nota uit het FES	400	4 333	45 757	50 090
Stimuleringsregeling intensief ruimtegebruik	180	180	0	180
Stimuleren opzet digitale bestemmingsplannen	0	0	0	0
Investeringsbijdrage uitvoering verstedelijking	5 270	5 270	- 4 290	980
Cultuurhistorische identiteit:	15 560	15 560	- 1 237	14 323
Belvedere	2 560	2 560	- 2 495	65
Beheer rijksmonumenten	13 000	13 000	1 258	14 258
Architectonische kwaliteit:	4 433	4 433	2 214	6 647
Architectuurbeleid	4 433	4 433	2 214	6 647
Overig programma:	1 105	1 105	253	1 358
Overig stedelijk	55	55	0	55
Onderzoek RGD	295	295	253	548
Onderzoek DGR	575	575	0	575
Communicatie-instrumenten	180	180		180
Nader aan te wijzen	0	0	0	0
Apparaat:	4 457	4 457	3 472	7 929
Apparaat:				
Juridische instrumenten	260	260	- 260	0
Apparaat DGR	4 197	4 197	3 732	7 929
Ontvangsten:	9 357	13 290	53 757	67 047

Toelichting:

Instrument: Investeringsbijdrage Nieuwe Sleutelprojecten

Voor de uitvoering van het Nieuwe Sleutelproject Den Haag, waarvan de verplichting reeds in 2003 is aangegaan, is € 17 mln uit het FES aan de Gemeente Den Haag ter beschikking gesteld.

Instrument: Investeringsbijdragen Vijfde Nota uit het FES

Op dit instrument hebben de volgende mutaties plaatsgevonden:

Bedragen x € 1000	Verplichtin- gen	Uitgaven
Mutaties 2e suppletore begroting:		
1. Hart voor Dieren		3 150
2. Arnhem Rijnboog		11 600
3. Enschede Muziekkwartier		11 200
4. BSIK-project Habiforum		3 007
5. Zaanstad Inverdan	14 400	11 200
6. Spoorzone Delft	75 000	
7. Hoekse Waard Vlietproject	2 970	1 200
Overige mutaties	23 900	4 400
Totaal	116 270	45 757

Ad. 1 tm 4

Het betreft hier de uitfinanciering, afkomstig uit het FES, van reeds eerder aangegane verplichtingen voor het project Hart voor Dieren, de BIRK-projecten Arnhem Rijnboog en Enschede Muziekkwartier en het BSIK-project Habiforum.

Ad. 5 tm 7

Ten behoeve van de BIRK-projecten Zaanstad Inverdan, Hoekse Waard Vlietproject en de Spoorzone Delft worden overeenkomstige bedragen uit het FES aan de VROM-begroting toegevoegd. Met deze mutaties kunnen de verplichtingen worden aangegaan en zullen voor de projecten in Zaanstad en in de Hoekse Waard ook de genoemde kasbedragen in 2005 ter beschikking worden gesteld.

Artikel 7. Verbeteren integrale milieukwaliteit op lokaal niveau**(Bedragen in € 1000)**

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Verplichtingen:	908 158	764 478	51 352	815 830
Uitgaven:	194 658	197 339	37 339	234 678
Programma:	185 395	187 936	37 932	225 868
Lokale milieukwaliteit:	4 897	5 562	- 137	5 425
Subsidies gebiedsgericht milieubeleid	0	301	0	301
Overige instrumenten lokale milieukwaliteit	4 897	5 261	- 137	5 124
Uitvoering bodemsanering:	128 751	123 733	37 679	161 412
Subsidies uitvoering bodemsanering	128 595	115 751	36 471	152 222
Bodemsanering VINEX	0	469	0	469
Overige instrumenten uitvoering bodemsanering	156	7 513	1 208	8 721
Geluidreductie:	30 976	30 869	5 456	36 325
Subsidies geluidreductie railverkeer	0	0	0	0
Subsidies geluidreductie wegverkeer	0	0	0	0
Overige instrumenten geluidreductie	5 348	5 241	- 1 888	3 353
Subsidies geluidreductie	25 628	25 628	7 344	32 972
Waarborgen externe veiligheid:	19 506	28 160	- 5 579	22 581
Instrumenten waarborgen externe veiligheid	19 506	28 160	- 5 579	22 581
Overig programma:	1 265	- 388	513	125
Overige instrumenten DGM	823	0	0	0
Onderzoek DGM	317	- 513	513	0
Communicatie-instrumenten	125	125	0	125
Nader aan te wijzen	0	0	0	0
Apparaat:	9 263	9 403	- 593	8 810
Apparaat:				
Juridische instrumenten	841	841	- 841	0
Apparaat DGM	7 422	7 562	248	7 810
Adviesraad Gevaarlijke Stoffen	1 000	1 000	0	1 000
Ontvangsten:	0	469	33 042	33 511

Toelichting:

Instrument: Subsidies uitvoering bodemsanering

Op dit instrument hebben de volgende mutaties plaatsgevonden:

Bedragen x € 1000	Verplichtin- gen	Uitgaven
Ontwerpbegroting 2006 mutaties:	- 1 293	- 1 293
Mutaties 2e suppletore begroting:		
1. Van BZK/Provinciefonds tbv apparaatskosten bodem- sanering	5 213	5 213
2. Naar sanering asbestwegen	- 1 160	- 1 160
3. Afrekenen oude Wet Bodembescherming (WBB)		
systematiek	30 000	30 000
Overige mutaties	22 869	3 711
Totaal	55 629	36 471

Ad 1.

VROM stelt rechtstreeks aan het bevoegd gezag een budget beschikbaar t.b.v. taken op het gebied van bodemsanering, voortvloeiend uit VROM-regelgeving. In 2005 is het aantal gemeenten dat bevoegd gezag werd, iets toegenomen. Taken die voorheen de provincie verrichte zijn door deze gemeenten overgenomen. Derhalve wordt budget van het Provinciefonds aan de VROM-begroting toegevoegd en daarna toegekend aan de betreffende gemeenten

Ad 2.

Bij de 1e suppletore begroting 2005 is budget aan de VROM-begroting toegevoegd als compensatie voor de afschaffing van de vrijstelling van de heffing op basis van de Wet Belasting op Milieugrondslag op niet-reinigbare grond. Een gedeelte is daarbij op artikel 7 beland (t.b.v. het budget voor bodemsanering) en een gedeelte op artikel 12 (voor sanering van asbestwegen). Die verdeling wordt nu aangepast zodat de compensatie in overeenstemming is met het nadeel dat de subsidieontvangers onder vinden door de afschaffing van de vrijstelling

Ad 3.

In het verleden kregen provincies en gemeenten jaarlijkse projectsubsidies voor bodemsanering. In de loop van het jaar werden voorschotten verstrekt. In de gevallen waarin de voorschotten in een jaar meer bedroegen dan een gemeente of provincie uiteindelijk aan projecten realiseerde, vordert VROM het teveel betaalde terug. Deze € 30 mln is een deel van de terugvordering over 2001 en wordt benut voor gemeenten of provincies die te weinig aan voorschotten hebben ontvangen. Derhalve vindt aan de uitgavenzijde en aan de ontvangstenzijde een mutatie van € 30 mln plaats. Deze systematiek is vanaf 2002 losgelaten door over te gaan op meerjarenprogramma's waarin gemeenten en provincies meer flexibiliteit hebben wat betreft verdeling van middelen over projecten en tempo van uitvoering.

Instrument: Overige instrumenten geluidsreductie

Dit betreft de bijdrage van VROM aan de gezamenlijke evaluatie van het Schiphol beleid waarvan V&W trekker is.

Instrument: Subsidies geluidsreductie

Bij geluidssanering ontstaat dit jaar een tekort van € 5 mln dat wordt gecompenseerd door een onderuitputting bij sanering van asbestwegen op artikel 12.

Instrument: Instrumenten waarborgen externe veiligheid

Op dit instrument hebben de volgende mutaties plaatsgevonden:

Bedragen x € 1000	Verplichtingen	Uitgaven
Ontwerpbegroting 2006 mutaties:	- 85	- 85
Mutaties 2e suppletore begroting:		
1. Van Aanvullende Post van laatste tranche van 25 mln	5 000	2 762
2. Naar V&W/Rijkswaterstaat; uitvoering externe veiligheid	- 1 779	- 1 779
3. Naar instrument 1.02.08 RIVM: compensatie voor betaling 2004	- 1 000	- 1 000
4. Naar instrument 10.79.55: compensatie t.b.v. schadevergoeding IAV	- 3 000	- 3 000
Overige mutaties	- 4 144	- 2 477
Totaal	- 5 008	- 5 579

Ad 1.

Op de Aanvullende Post voor externe veiligheid is een bedrag van € 5 mln beschikbaar voor eerstelijns handhavingstaken van het rijk. Dit geld wordt aan de VROM-begroting toegevoegd en vervolgens uitgekeerd aan de betreffende partijen.

Ad 2.

Van het geld dat voor eerstelijns handhavingstaken aan de VROM-begroting wordt toegevoegd, wordt € 1,779 mln overgeboekt naar Rijkswaterstaat, ten behoeve van het door haar uitgevoerde toezicht.

Ad 3.

Ten behoeve van de aanvullende opdracht aan het RIVM die eind 2004 is verstrekt, wordt kasgeld naar artikel 1 overgeboekt.

Ad 4.

N.a.v. de Interimwet ammoniak en veehouderij zijn enkele schadeclaims ingediend en gehonoreerd. Voor de betaling wordt ten dele dekking gevonden binnen het budget van externe veiligheid.

Incidentele subsidies artikel 7 (vermelding in 2e suppletore begroting voor wettelijke grondslag)

VROM is medeondertekenaar van het beleidsconvenant ROM-Rijnmond. Het convenant heeft een looptijd tot en met 2010. Uit dien hoofde draagt het ministerie jaarlijks bij in de apparaatskosten van het staffureau ROM-Rijnmond. De bijdrage wordt verleend op basis van de Algemene Wet Bestuursrecht artikel 4:23, lid 3 onderdeel c. Het toegezegde bedrag voor 2005 is € 69 930.

Aan de Stichting Bodemsanering MKB i.o. is een incidentele subsidie verleend ten behoeve van Fase A Bodemcentrum. De wettelijke grondslag voor het verlenen van de bijdrage ad € 2 mln is gelegen in artikel 4:23, lid 3 onderdeel d van de algemene wet bestuursrecht, met toepassing van het Besluit Milieusubsidies. Fase A geeft uitvoering aan de intentieverklaring Uitvoeringsorganisatie Bodemsanering, welke is ondertekend door Koninklijke vereniging MKB Nederland, BOVAG, NETEX, Metaalunie, FMV-CWM, VNO-NCW en de Rabobank. De Rabobank treedt op als projectleider. Het project zal leiden tot de oprichting en exploitatie van een uitvoeringsorganisatie ten behoeve van de uitvoering van bodemsanering van bedrijfsterreinen in het MKB. In de uitvoeringsorganisatie zullen VROM en de Rabobank niet vertegenwoordigd zijn.

De gemeente Haarlem heeft een bijdrage van € 136 650 gevraagd voor het project Lokale Ambities Bodem. Het resultaat hiervan is het opstellen voor de lokale overheden van een handreiking voor het formuleren van

integraal bodembeleid, dat gebaseerd is op een samenhangende en duurzame ontwikkeling van de bodem.

Aan de Stichting Kennisontwikkeling en Kennisoverdracht Bodem (SKB) wordt voor haar activiteiten in de periode 2005 t/m 2009 € 10 mln subsidie verstrekt. Deze activiteiten betreffen het bevorderen van de toepassing van experimentele technieken, competentieversterking bij ontwikkelingsprojecten, strategisch wetenschappelijk onderzoek, kennisoverdracht, participatie bij Europese ontwikkelingen op het gebied van kennisinfrastructuur en de ontwikkeling van technologieën en technieken van bodemsanering.

Aan TNO is een bijdrage verstrekt van € 25 000 ten behoeve van de organisatie van de 9e Internationale TNO/FZK Conferentie Consoil, dat van 3 t/m 7 oktober 2005 in Bordeaux is gehouden. Doel van de conferentie is om relevante internationale kennis bij elkaar te brengen op het gebied van bodembescherming, -sanering en -beheer.

Aan de gemeente Zwolle is een bijdrage verstrekt van € 30 000 ten behoeve van de organisatie van het Symposium Grondwater, dat op 11 oktober 2005 aldaar is gehouden. Doel van het symposium is het realiseren van een duurzame benadering van het stedelijk grondwater in Nederland in het algemeen en in Zwolle in het bijzonder.

VROM is medeondertekenaar van het uitvoeringscontract Hollandse IJssel. Het uitvoeringscontract heeft een looptijd tot en met 2010. Uit dien hoofde draagt het ministerie jaarlijks bij in de apparaatskosten van het projectteam Hollandse IJssel. De bijdrage wordt verleend op basis van de Algemene Wet Bestuursrecht art 4:23,3c. In 2005 is de toezegging vastgelegd voor de resterende looptijd van het uitvoeringscontract. Het toegezegde bedrag voor de periode 2005–2010 is in totaal € 182 400.

Op grond van een vaststellingsovereenkomst, gesloten in 2003 tussen het Rijk, de Provincie Gelderland, de gemeente Duiven, de gemeente Westervoort, Putman Holding B.V., Putman Afvalverwerking en dhr. Putman worden de in 2003 aan het Rijk tijdelijk toevertrouwde gelden ad € 1,8 mln thans overgedragen en betaald aan de Landsadvocaat. Deze gelden zijn bestemd voor de bodemsanering van de (voormalige) stortplaats aan de IJsseldijk te Westervoort. Melding in de 2e suppletore begroting is noodzakelijk gebleken omdat deze aan VROM toevertrouwde gelden in 2003 niet buiten begrotingsverband waren geboekt zoals de Compabiliteitswet voorschrijft maar juist binnen begrotingsverband opgenomen.

Artikel 8. Versterken ruimtelijke kwaliteit landelijke gebieden

(Bedragen in € 1000)

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Verplichtingen:	8 796	8 796	2 664	11 460
Uitgaven:	10 273	10 273	2 664	12 937
Programma:	8 929	8 929	2 109	11 038
Bescherming en ontwikkeling landelijk gebied:	8 929	8 929	2 109	11 038
Aankoop bufferzones	6 454	6 454	0	6 454
Ontwikkeling Waddengebied	0	0	0	0
Overige instrumenten landelijk gebied	654	654	- 70	584

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Ontwikkelingsbijdrage landelijk gebied	1 363	1 363	0	1 363
Beleidslijn Ruimte voor de rivier	68	68	2 179	2 247
Investeringsbijdragen Vijfde Nota uit FES	0	0	0	0
Onderzoek DGR	160	160	0	160
Communicatie-instrumenten	230	230	0	230
Overig programma:	0	0	0	0
Nader aan te wijzen	0	0	0	0
Apparaat:	1 344	1 344	555	1 899
Apparaat:				
Juridische instrumenten	129	129	- 129	0
Apparaat DGR	1 215	1 215	684	1 899
Ontvangsten:	0	0	0	0

Artikel 9. Versterken ruimtelijke kwaliteit in Europees verband

(Bedragen in € 1000)

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Verplichtingen:	7 900	7 900	- 6 241	1 659
Uitgaven:	7 723	7 723	- 3 091	4 632
Programma:	6 927	6 927	- 3 565	3 362
Internationale afstemming ruimtelijke inrichting:	6 453	6 453	- 3 565	2 888
Noordzegebied (Interreg)	0	0	0	0
Noordwest metropolitan (Interreg)	0	0	0	0
Hoogwaterprogramma Rijn/Maas (IRMA)	0	0	0	0
Interreg III	6 364	6 364	- 3 565	2 799
Ontwikkeling Waddengebied	89	89	0	89
Concurrerende ruimtelijke inrichting mainports:	259	259	0	259
Project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR)	0	0	0	0
Ontwikkeling nationale luchthaven (ONL)	259	259	0	259
Overig programma:	215	215	0	215
Overige instrumenten DGR	200	200	0	200
Onderzoek DGR	0	0	0	0
Communicatie-instrumenten	15	15	0	15
Nader aan te wijzen	0	0	0	0
Apparaat:	796	796	474	1 270
Apparaat:				
Juridische instrumenten	44	44	- 44	0
Apparaat DGR	752	752	518	1 270
Ontvangsten:	0	0	0	0

Toelichting:

Instrument: Interreg III

Van het beschikbare budget voor projecten in het kader van Interreg III zal een bedrag van € 2,2 mln niet tot uitgaven leiden.

Artikel 10. Verbeteren nationale milieukwaliteit

(Bedragen in € 1000)

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Verplichtingen:	24 082	24 681	- 2 265	22 416
Uitgaven:	16 178	13 353	- 1 856	11 497
Programma:	10 380	7 489	- 1 136	6 353
Duurzaam bodembeheer:	672	872	0	872
Subsidies duurzaam bodembeheer	0	200	0	200
Overige instrumenten duurzaam bodembeheer	672	672	0	672
Optimale waterketen:	0	0	0	0
Instrumenten optimale waterketen	0	0	0	0
Subsidies duurzaam landelijk gebied:	0	0	0	0
Subsidies duurzaam landelijk gebied	0	0	0	0
Duurzame landbouw:	0	0	0	0
Aanvullend stikstofbeleid	0	0	0	0
Vitaal platteland:	5 209	2 209	- 2 200	9
Instrumenten vitaal platteland	5 209	2 209	- 2 200	9
Overig programma:	4 499	4 408	1 064	5 472
Overige instrumenten DGM	2 551	2 148	1 073	3 221
Onderzoek DGM	1 848	2 160	- 9	2 151
Communicatie-instrumenten	100	100	0	100
Nader aan te wijzen	0	0	0	0
Apparaat:	5 798	5 864	- 720	5 144
Apparaat:	706	706	- 706	0
Juridische instrumenten	706	706	- 706	0
Apparaat DGM	5 092	5 158	- 14	5 144
Ontvangsten:	0	0	0	0

Toelichting:

Instrument: Instrumenten vitaal platteland

Dit betreft de overheveling middelen naar LNV t.b.v. de Subsidieregeling Gebiedsgericht Beleid (SGB). Deze middelen worden door LNV gebundeld met middelen van o.a. LNV zelf en vervolgens aan provincies toegezegd, onder andere t.b.v. milieumaatregelen in het landelijke gebied. Voor 2005/2006 is een laatste uitvoeringscontract met provincies overeengekomen. Vanaf 2007 zal SGB meelopen in het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG).

Instrument: Overige instrumenten DGM

Op dit instrument hebben de volgende mutaties plaatsgevonden:

Bedragen x € 1000	Verplichtingen	Uitgaven
Ontwerpbegroting 2006 mutaties:	560	560
Mutaties 2e suppletore begroting:		
1. van instrument 07.20.11; compensatie t.b.v. schadevergoeding IAV	3 000	3 000
2. Naar LNV; bijdrage aan onderzoek mestvrije zones (Alterra)	- 1 617	- 1 617
Overige mutaties	- 1 042	- 870
Totaal	901	1 073

Ad 1.

N.a.v. de Interimwet ammoniak en veehouderij zijn enkele schadeclaims ingediend en gehonoreerd. Voor de betaling wordt ten dele dekking gevonden binnen het budget van externe veiligheid.

Ad 2.

Mutatie betreft overboeking van VROM naar LNV in verband met 50/50 financiering in het project «mestvrije zones». Dit project maakt deel uit van één van de forse inspanningen die Nederland op zich heeft genomen in het kader van de onderhandelingen met de Europese Commissie over de derogatie nitraatrichtlijn.

Artikel 11. Tegengaan klimaatverandering en emissies

(Bedragen in € 1000)

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Verplichtingen:	73 950	99 992	15 162	115 154
Uitgaven:	106 580	117 365	25 323	142 688
Programma:	94 046	103 947	24 807	128 754
Internationale samenwerking milieu:	5 909	6 036	- 270	5 766
Subsidies internationale samenwerking milieu	4 848	3 480	- 440	3 040
Overige instrumenten internationale samenwerking milieu	1 061	2 556	170	2 726
Verminderen uitstoot broeikasgassen:	39 085	42 444	- 1 853	40 591
Clean Development Mechanism	19 500	25 019	0	25 019
Subsidies vermindering uitstoot broeikasgassen	8 350	8 350	0	8 350
Overige instrumenten verminderen uitstoot broeikasgassen	11 235	9 075	- 1 853	7 222
Vermindering uitstoot verkeer en binnenvaart:	4 423	4 472	950	5 422
Subsidies uitstoot verkeer en binnenvaart	2 450	2 450	- 300	2 150
Overige instrumenten uitstoot verkeer en binnenvaart	1 973	2 022	1 250	3 272
Fiscale instrumenten en draagvlak voor milieubeleid:	26 183	35 476	2 037	37 513
Subsidies milieuverantwoorde technologie	4 080	9 204	0	9 204
Schadevergoedingen	0	0	1 200	1 200
Overige instrumenten duurzame samenleving	5 890	8 645	1 191	9 836
Subsidies maatschappelijke milieuactiviteiten	16 213	17 627	- 354	17 273
Verminderen algemene uitstoot industrie:	7 333	5 631	- 1 413	4 218
Operationalisering emissiehandel	2 395	2 105	- 1 246	859
Subsidies verminderen algemene uitstoot industrie	0	0	153	153
Overige instrumenten verminderen algemene uitstoot industrie	4 938	3 526	- 320	3 206
Duurzaam produceren en consumeren:	2 682	3 695	78	3 773
Subsidies duurzaam produceren en consumeren	2 020	3 101	150	3 251
Overige instrumenten duurzaam produceren en consumeren	662	594	- 72	522
Overig programma:	8 431	6 193	25 278	31 471
Overige instrumenten DGM	457	569	15 747	16 316
Onderzoek DGM	7 974	5 624	9 531	15 155
Communicatie-instrumenten	0	0	0	0
Nader aan te wijzen	0	0	0	0

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Apparaat:	12 534	13 418	516	13 934
Apparaat:				
Juridische instrumenten	420	420	- 420	0
Apparaat DGM	12 114	12 998	936	13 934
Ontvangsten:	1 200	6 324	8 000	14 324

Toelichting:

Instrument: overige instrumenten verminderen uitstoot broeikasgassen

In 2005 blijft kasgeld over dat wordt ingezet voor kastekorten bij overige instrumenten uitstoot verkeer en binnenvaart, alsmede bij onderzoek. Er is uitsluitend sprake van het oplossen van een slechte aansluiting tussen beschikbare kasbudgetten en het gewenste kasritmes, niet van beleidsmatige herschikkingen.

Instrument: Schadevergoedingen

Aan dit instrument wordt € 1,2 mln toegevoegd. Het budget voor dit instrument wordt niet structureel geraamd, maar in geval van te betalen schadevergoedingen ad hoc vrijgemaakt (in dit geval uit Overige instrumenten DGM).

Instrument: Overige instrumenten duurzame samenleving

Voor het project VROM-vergunning (het onder één stelsel brengen van alle VROM-vergunningen) wordt € 1,5 mln beschikbaar gesteld.

Instrument: Operationalisering emissiehandel

Van het instrument Operationalisering emissiehandel wordt € 1,7 mln kasgeld overgeheveld naar artikel 1, waar de uitgaven voor de NEa verantwoord worden.

Instrument: Onderzoek DGM

Uit het Fonds Economische Structuurversterking wordt € 8 mln kas overgeheveld voor het lopende project Klimaat voor Ruimte.

Incidentele subsidies artikel 11 (vermelding in 2e suppletore begroting voor wettelijke grondslag)

VROM heeft voor € 11 900 de gemeente Breda ondersteund voor het uitvoeren van een netwerkspel in het kader van het project Vrom Vergunning.

In het netwerkspel wordt verkend welke veranderingen in de samenwerking tussen mensen gewenst zijn om van de huidige organisatie/werkprocessen naar de toekomstige organisatie/werkprocessen te kunnen komen.

€ 700 000 subsidie is toegekend aan de stichting Natuur en Milieu voor de uitvoering van het programma «Economy Light.» In dit programma wordt in de jaren tot en met 2009 getracht meer duurzame renovatieprojecten te realiseren. Ook wordt getracht duurzame renovatie te verbreden via product- en procesinnovatie.

Aan the Secretariat of the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) te Bonn is een subsidie verstrekt voor aanvullende activiteiten, die niet bestreden kunnen worden uit het algemene budget van de NRPCCC. Het betreft o.a. activiteiten op het gebied van

registersystemen die noodzakelijk zijn voor het tot stand brengen van het Kyoto-handelssysteem, de CDM Executive Board en het opzetten van de compilation and accounting database. De subsidie voor het jaar 2005 bedraagt € 200 000.

Aan de UNEP te Nairobi is een subsidie verstrekt van USD 58 785 als contributie van Nederland ten behoeve van het Trustfund for the Montreal Protocol on Substances that deplete the ozone layer. Dit trustfund voorziet in de ondersteuning van het UNEP-secretariaat bij haar werkzaamheden in het kader van (de uitvoering van) bovengenoemd Montreal Protocol. Aan de UNEP te Nairobi is een subsidie verstrekt van USD 18 049 als contributie van Nederland ten behoeve van het Trustfund for the Vienna Convention for the Protection of the Ozone Layer. Dit trustfund voorziet in de ondersteuning van het UNEP-secretariaat bij haar werkzaamheden in het kader van (de uitvoering van) bovengenoemd Verdrag van Wenen.

Aan het Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN) te Petten is een subsidie verstrekt van € 2,555 mln. Deze subsidie is bestemd voor de continuering van het milieuonderzoek van ECN dat voorheen werd gefinancierd door het ministerie van EZ. Conform afspraken tussen EZ en VROM subsidieert VROM vanaf 2004 100% van het ECN milieuonderzoek. Dit onderzoek richt zich met name op klimaatverandering, verzuring, luchtkwaliteit (fijn stof) en risicobeoordeling van uitloging van stoffen uit afval in de bodem. Via de VROM-subsidie wordt gewaarborgd dat bij ECN de specifieke kennisinfrastructuur op deze terreinen behouden blijft.

Aan UN/ECE te Genève is een subsidie verstrekt van USD 86 700 als contributie van Nederland ten behoeve van het Trust Fund for the Cooperative Programme for Monitoring and Evaluation of the Long-range Transmission of Air Pollutants in Europe (EMEP). Deze contributie vloeit voort uit de verplichtingen op grond van het CLRTAP-verdrag.

Aan de Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) te Parijs is een subsidie van € 10 000 verstrekt als bijdrage in de kosten van het OECD-onderzoek inzake duurzaam inkopen bij overheidsinstanties («Public Procurement and the Environment»). Aan de Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) en het International Energy Agency (IEA), die gezamenlijk het secretariaat voeren van de Annex I Expert Groep (AIXG) van de UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change) is, evenals in voorgaande jaren, een subsidie verstrekt als vrijwillige bijdrage in de kosten van de werkzaamheden van de AIXG. De subsidie voor het jaar 2005 bedraagt € 40 000.

Aan de Stichting Fonds Instituut Clingendael te Den Haag is voor de periode 2005 tot en met 2008 een subsidie van 4 x € 40 000 verstrekt als bijdrage in de kosten van de publieke taken van het CIEP, het Clingendael International Energy Programme. Het gaat hierbij om het verrichten van onderzoek, het geven van persvoorlichting en het verzorgen van opleidingen in het kader van de maatschappelijke discussie over de internationale, politieke en economische ontwikkelingen in de energiesector. Naast VROM nemen ook de ministeries van EZ en BZ (OS), alsmede een brede groep bedrijven deel aan de financiering van het CIEP.

Aan de Nederlandse ambassade in Tokio is een subsidie verstrekt van € 10 000 als bijdrage in de organisatiekosten van het Climate Change Seminar op 6/7 oktober in Tokio. Dit seminar is bedoeld als dialoogplatform in de aanloop naar CoP/MoP/1 en om de banden tussen Nederland en Japan op milieugebied aan te halen.

Aan de Nederlandse ambassade in Ottawa is een subsidie verstrekt van € 20 000 als bijdrage in de organisatiekosten van de Dutch Canadian Conference on Climate Change (DC4) op 6/7 oktober in Ottawa. Deze conferentie is bedoeld als dialoogplatform in de aanloop naar CoP/MoP/1 en om de banden tussen Nederland en Canada op milieugebied aan te halen. Naast VROM leveren ook Buitenlandse Zaken en Economische Zaken elk een bijdrage van € 20 000 aan DC4.

Aan de Stichting Milieukeur (SMK) is een subsidie verstrekt van € 46 494 ter ondersteuning van de Flower campaign Europees Ecolabel. SMK concentreert zich in dit kader (ten aanzien van de ca. 40 productgroepen waarvoor EU-Ecolabel in Europa op de markt is) op het verbreden van het aanbod vanuit de toeristische, smeermiddelen- en textielbranche.

Aan het Center for Clean Air Policy (CCAP) te Washington is een subsidie verstrekt van € 45 000 ten behoeve van activiteiten in het kader van de zgn. Future Climate Actions Dialogue. Dit betreft informele bijeenkomsten, waar door zowel industrielanden als ontwikkelingslanden wordt gediscussieerd over toekomstige internationale acties met betrekking tot klimaatverandering.

Aan de heer Labohm te Leimuiden is een bedrag van € 7 000 in de vorm van een incidenteel subsidie verstrekt in verband met de productie en presentatie van het rapport «Klimaatverandering op een waterplaneet: het CO₂-vraagstuk kritisch bekeken».

Aan de UNEP is een subsidie toegekend van US\$ 138 595 voor het «Trustfund in support of a professional officer on secondment in UNEP». Deze subsidie is bedoeld voor de detachering van een VROM medewerkster die zich richt op het versterken van de integratie van duurzaam milieubeleid in activiteiten gericht op het bereiken van de Millennium Development Goals (MDG).

Tevens is een subsidie toegekend van US\$ 40 309 voor de «Sponsorship for Provision of a Junior Programme Officer». Deze subsidie is bedoeld voor de detachering van een VROM medewerkster die zich bezighoudt met:

Het Sustainable Cities Programme (in het kader van samenwerking UNEP-UN Habitat);

Verdere ontwikkeling van de samenwerking UNEP en UN-Habitat;

De voorbereiding van Habitat evenementen.

Voorts is een subsidie toegekend van US\$ 100 000 voor het project «Environment and Security». Het doel van deze subsidie is de uitvoering van het NMP4 te bevorderen waarin verantwoord management van natuurlijke grond- en hulpstoffen een belangrijk aandachtspunt is.

Aan het Programma Uitzending Managers (PUM) is een subsidie toegekend van € 200 000 voor 60 milieumissies. Het doel van deze subsidie is het bijdragen aan het oplossen van problemen van een veelvoud aan milieuontwerpen in ontwikkelingslanden.

Aan het International Energy Agency (IEA) is een subsidie toegekend van € 32 000 voor het project «Impact of climate change policy uncertainty on energy sector investments». Het doel van het project is inzicht te krijgen in hoe onzekerheden in het klimaatveranderingsbeleid de investeringsbeslissingen in de energiesector beïnvloeden en om daarnaast de potentiële gevolgen voor de technologiekeuze, electriciteits- en koolstofprijzen, broeikasgasemissies en de voorzieningszekerheid van energie te onderzoeken.

Aan het Environmental Health Fund is een subsidie toegekend van € 100 000 voor het «International POPs Elimination Project». Het doel van deze subsidie is het bevorderen van NGO-input in 40 ontwikkelingslanden en landen in transitie bij de implementatie van het Verdrag van Stockholm inzake persistent organic pollutants (POP's).

Aan Conference on Health and Biodiversity (COHAB 2005) is een subsidie toegekend van € 7 500 voor de «International Conference on Health and Biodiversity». Het doel van deze conferentie is het benadrukken van het belang van biodiversiteit in het kader van het bereiken van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen en de MDG-doelen.

Aan de OECD zijn de volgende subsidies toegekend:

- € 10 000 voor de workshop «Multilateral Environmental Agreement and Private Investment». Het doel van deze workshop is het centraal stellen van de implementatie van de milieuverdragen en de functie die private investeringen daarbij kunnen vervullen.
- € 49 000 voor het project «Performance Rating of Public Environmental Expenditure Programs», € 16 000 voor het project «Analysis of Fiscal De-centralisation and Intergovernmental Transfers in Selected EECCA countries», € 60 000 voor het project «Building Foundations for a Compliance Assurance System in Georgia», € 25 000 voor het project «Case Study on Integrated Permitting in Georgia» en € 50 000 voor de «7th Annual Meeting of EECCA Regulatory Environmental Programme Implementation Network» (REPIN). Het doel van deze vijf subsidies is het doen uitgaan van extra financiële bijdragen aan diverse organisaties die activiteiten verrichten in het kader van het «Environment for Europe Process».

Aan het Milieufonds Nederlandse Antillen is een subsidie toegekend van € 70 000. Het doel van deze subsidie is de ondersteuning van kleine milieuprojecten die een concrete bijdrage leveren aan een beter milieu in de Nederlandse Antillen.

Aan het Centrum Uitvoering Research (CUR) is een subsidie toegekend van € 24 229 voor de uitvoering van het secretariaat t.b.v. de Stuurgroep VROM-RWS MoU Indonesië. Het doel van deze subsidie is de administratieve ondersteuning van de Stuurgroep.

Aan het Renewable Energy & Energy Efficiency Partnership (REEEP) is een subsidie toegekend van € 150 000 voor het project «Information Clearinghouse». Het doel van deze subsidie is het bevorderen van hernieuwbare energie en energy efficiency maatregelen wereldwijd via goed beleid en het ontwikkelen van nieuwe financieringsinstrumenten.

Aan de UN/ECE is een subsidie toegekend van US\$ 20 000 voor de «Aarhus Convention Workprogramme 2005». Het doel van de subsidie is financiële ondersteuning voor het werkprogramma van het verdrag van Aarhus, betreffende toegang tot informatie, publieke participatie en toegang tot de rechter in milieu-aangelegenheden.

Tevens is een subsidie toegekend van € 50 000 voor het programma «Transport, Health and Environment Pan-European Programme» (The PEP), € 40 000 voor de «Convention on Long-range Transboundary Air Pollution» en € 25 000 voor het Trustfund «Environmental Performance Reviews». Het doel van deze drie subsidies is het doen uitgaan van extra financiële bijdragen aan diverse organisaties die activiteiten verrichten in het kader van het «Environment for Europe Process».

Aan het Regional Environmental Center (REC) in Hongarije is een subsidie toegekend van € 52 480 voor de workshop «Capacity Building in Early

Transition Countries to comply with the Climate Convention and Kyoto Protocol». Het doel van de subsidie is het doen uitgaan van extra financiële bijdragen aan diverse organisaties die activiteiten verrichten in het kader van het «Environment for Europe Process». Tevens is een subsidie toegekend van € 44 975 voor het project «Follow-up support for AIMS (Acceptance and Implementation of Multilateral Environmental Agreements in South Eastern Europe) Network of Senior Officials and Legal Experts» en van € 45 000 voor het project «Improving Industrial and Hazardous Waste Management in the West Balkans» (IMIHWAM). Het doel is een bijdrage te leveren aan het verbeteren van het milieu en capaciteitsopbouw in deze regio. Voorts is een subsidie toegekend van € 37 000 voor het project «Greening EU Funds». Het project beoogt vertegenwoordigers van met name de nieuwe EU-lidstaten op de hoogte te brengen van milieuprojecten, c.q. milieuaspecten in economische projecten, onder de Structuur/Cohesiefondsen van de afgelopen jaren.

Aan het Russian Regional Environmental Centre (RREC) is een subsidie toegekend van € 57 830 voor het project «Strengthening Implementation of Local Environment Action Planning in Russia and Promoting Adequate Capacity Building of the REC Network for Rendering Effective Support for the Implementation of EECCA Environment Strategy». Het doel van de subsidie is het doen uitgaan van extra financiële bijdragen aan diverse organisaties die activiteiten verrichten in het kader van het «Environment for Europe Process».

Aan het Regional Environmental Center Caucasus (RREC) in Georgië is een subsidie toegekend van € 12 500 voor het project «Introducing Strategic Environmental Assessment (SEA) in the South Caucasus – Learning Lessons and Transferring Experiences». Het doel van het project is om verschillen tussen landen te overwinnen en op milieugebied samen te werken. Tevens is een subsidie toegekend van € 30 000 voor het project «Local Environmental Actions Plans: replicating LEAPs experience to Three New Communities in the South Caucasus». Het doel van deze subsidie is het doen uitgaan van extra financiële bijdragen aan diverse organisaties die activiteiten verrichten in het kader van het «Environment for Europe Process».

Aan Ameco is een subsidie toegekend van € 24 995 voor het project «Improvement of material-technical basis of Environmental Inspectorate of Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Georgia». Het doel van de subsidie is financiële ondersteuning aan het Ministerie van Milieu in Georgië voor het aanschaffen van computers, meubilair, telefoons, uniformen voor inspecteurs etc.

Artikel 12. Beheersen milieurisico's van stoffen, afval en straling

(Bedragen in € 1000)

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Verplichtingen:	65 356	57 430	- 1 147	56 283
Uitgaven:	46 303	45 952	- 5 975	39 977
Programma:	40 328	39 641	- 4 903	34 738
Beheersen milieurisico's van stoffen:	12 498	13 231	- 9 426	3 805
Subsidies stoffenbeleid	10 000	11 260	- 10 536	724
Overige instrumenten stoffenbeleid	2 498	1 971	1 110	3 081

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Beheersen milieurisico's van afvalstoffen:	21 078	21 752	1 232	22 984
Subsidies afvalstoffenbeleid	9 051	6 926	3 102	10 028
Overige instrumenten afvalstoffenbeleid	12 027	14 826	- 1 870	12 956
Beheersen milieurisico's van straling:	3 125	3 225	78	3 303
Subsidies stralingsbeleid	2 400	2 400	- 2 400	0
Overige instrumenten stralingsbeleid	725	825	2 478	3 303
Beheersen milieurisico's van GGO's:	1 855	360	761	1 121
Overige instrumenten GGO-beleid	1 855	360	761	1 121
Overig programma:	1 772	1 073	2 452	3 525
Overige instrumenten DGM	0	0	0	0
Onderzoek DGM	1 122	423	2 252	2 675
Communicatie-instrumenten	650	650	200	850
Nader aan te wijzen	0	0	0	0
Apparaat:	5 975	6 311	- 1 072	5 239
Apparaat:				
Juridische instrumenten	841	841	- 841	0
Apparaat DGM	5 134	5 470	- 231	5 239
Ontvangsten:	0	0	2 600	2 600

Toelichting:

Instrument: Subsidies stoffenbeleid

Op dit instrument hebben de volgende mutaties plaatsgevonden:

Bedragen x € 1000	Verplichtin- gen	Uitgaven
Mutaties 2e suppletore begroting:		
1. Naar instrument 7.19.11 Van asbestsanering naar geluidssanering		- 5 000
2. Uitvoeringscompensatie tbv overige SAS kasproblemen		- 6 371
Overige mutaties	1 415	835
Totaal	1 415	- 10 536

Een belangrijke post binnen het instrument subsidies stoffenbeleid, is de saneringsregeling asbestwegen. De benodigde inventarisatie van de te saneren asbestwegen is later dan verwacht gereed, waardoor er in 2005 geen uitgaven meer op de regeling worden verwacht. Het geld wordt aangewend ten behoeve van geluidssanering op artikel 7 en ten behoeve van diverse andere begrotingsinstrumenten van stoffen, afval en straling (SAS) op artikel 12.

Instrument: Subsidies stralingsbeleid en Overige instrumenten stralingsbeleid

Zoals gemeld in de begroting 2005 is verder gewerkt aan het overbrengen naar een agentschap van de uitvoering van de vergunningverlening m.b.t. radioactieve stoffen en toestellen. Dat is SenterNovem geworden. De bijbehorende kasgelden worden daarom overgeboekt van Subsidies stralingsbeleid naar Overige instrumenten stralingsbeleid.

Incidentele subsidies artikel 12 (vermelding in 2e suppletore begroting voor wettelijke grondslag)

Aan de UNEP te Geneve wordt een eenmalige subsidie toegekend ten bedrage van € 100 000 voor de werkzaamheden van het interim-Secretariaat van het Preparatory Committee for the Development of a Strategic Approach to International Chemicals Management (SAICM).

Aan de UNEP te New York wordt een eenmalige vrijwillige subsidie toegekend ten bedrage van € 200 000 voor de vergoeding van de kosten die ontwikkelingslanden moeten maken voor onderhandelingen over het Cartagena Protocol.

Aan de UNEP te New York wordt een eenmalige subsidie toegekend ten bedrage van € 91 000 ter voldoening van de contributie die Nederland als partij bij het Cartagena Protocol inzake bioveiligheid verschuldigd is.

Aan de UNEP te Geneve wordt voor het jaar 2006 een bijdrage van € 100 000 toegezegd voor uitvoeringswerkzaamheden (€ 90 000) en een vrijwillige bijdrage (€ 10 000) voor ondersteuning van het Secretariaat van het Verdrag van Stockholm.

Aan de GGD Zuid-Oost Brabant te Helmond wordt een subsidie toegekend van € 25 000 als bijdrage in de kosten van nader onderzoek om het binnenmilieu in klaslokalen te verbeteren.

Aan de OECD te Parijs wordt een subsidie toegekend van € 30 000 als bijdrage voor 2005 aan het «Expanded Special Programme, Chemical Accidents, Pesticides and the Biotechnology Programme».

Aan de UNEP te Nairobi (Kenya) wordt voor het jaar 2006 een subsidie toegekend van € 70 000 voor de contributie voor het Trust Fund for the Basel Convention on Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal of the United Nations Environment Programme (UNEP).

Artikel 13. Handhaving

(Bedragen in € 1000)

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp-begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e suppletore begroting 2005
Verplichtingen:	74 450	75 001	- 12 236	62 765
Uitgaven:	74 418	76 344	- 10 566	65 778
Programma:	23 610	25 291	- 4 021	21 270
Overig programma:	23 610	25 291	- 4 021	21 270
Servicepunten milieuhandhaving	2 298	2 298	- 848	1 450
Bijdrage RIVM	6 482	7 762	25	7 787
Overige instrumenten IG	14 171	14 572	- 2 998	11 574
Onderzoek IG	259	259	0	259
Communicatie-instrumenten	400	400	- 200	200
Nader aan te wijzen	0	0	0	0

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Apparaat:	50 808	51 053	- 6 545	44 508
Apparaat:				
Juridische instrumenten	296	296	- 296	0
Apparaat Inspecties	50 512	50 757	- 6 249	44 508
Ontvangsten:	882	882	0	882

Toelichting:

Instrument: Overige instrumenten IG

Vanwege de lange aanlooptijd van projecten die soms samen met andere handhavingsinstanties worden uitgevoerd, zal het kasbudget met € 1,7 mln worden verlaagd. Het overige deel betreft mutaties die ook reeds in de Ontwerpbegroting 2006 zijn opgenomen.

Artikel 14. Huisvesting Koninklijk Huis, Hoge Colleges van Staat en Ministerie van Algemene Zaken

(Bedragen in € 1000)

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Verplichtingen:	54 070	71 735	- 27 206	44 529
Uitgaven:	54 070	71 735	- 27 206	44 529
Programma:	54 070	71 735	- 27 206	44 529
Huisvesting Hoge Colleges van Staat en ministerie van Algemene Zaken:				
Onderhoud	34 483	45 769	- 25 586	20 183
Investerings	8 085	8 085	- 2 161	5 924
Huren	23 165	35 221	- 23 294	11 927
Huren	2 324	2 463	- 131	2 332
Asbestsanering	909	0	0	0
Huisvesting Koninklijk Huis:	19 587	25 966	- 1 620	24 346
Paleizen	11 984	18 363	- 1 675	16 688
Functionele kosten	7 603	7 603	55	7 658
Ontvangsten:	2 269	2 269	- 2 269	0

Toelichting:

Instrument: Investerings

Bij de Rijksgebouwendienst doen zich vertragingen voor bij diverse investeringen (totaal circa € 15 mln vertraging). De grootste vertraging is waarneembaar bij de beveiliging van de Tweede Kamer. Van de € 14 mln die hiervoor in 2005 beschikbaar is, is slechts € 2,5 mln benut. Gelet op de praktijk van de verhoogde terreurdreiging sinds zomer 2004 voldoet het oorspronkelijke programma van eisen ten aanzien van de beveiliging van de Tweede Kamer niet meer. Deze vertraging wordt vooral veroorzaakt doordat het advies voor de aanvullende beveiliging van de Tweede Kamer onvoldoende was uitgewerkt om een programma van eisen te formuleren. Een aanvullend advies is inmiddels ontvangen en wordt uitgewerkt. Daarnaast heeft op dit instrument een verlaging van € 8,6 mln plaatsgevonden op basis van de definitieve eindafrekening 2004.

Artikel 15. Algemeen**(Bedragen in € 1000)**

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Verplichtingen:	152 257	149 182	24 628	173 810
Uitgaven:	174 671	173 966	25 110	199 076
Programma:	12 206	13 072	5 411	18 483
Advisering Bestuursrechtspraak:	4 934	4 934	211	5 145
Stichting Advisering Bestuursrechtspraak	4 934	4 934	211	5 145
VROM-brede voorlichting:	4 159	4 159	0	4 159
Communicatie-instrumenten	4 159	4 159	0	4 159
Vastgoedinformatievoorziening:	1 696	3 834	5 200	9 034
Coördinatie Geo informatie	1 379	1 379	0	1 379
Overige vastgoedinformatievoorziening	0	2 138	5 200	7 338
Overige instrumenten DGR	317	317	0	317
Beleidsontwikkeling:	145	145	0	145
Ontwerp en beeldontwikkeling	145	145	0	145
Overig programma:	1 272	0	0	0
Onverdeeld RGD	267	0	0	0
Bijdrage loket bouwen en wonen	0	0	0	0
Overige instrumenten DGM	0	0	0	0
Onderzoek DGM	1 005	0	0	0
Nader aan te wijzen	0	0	0	0
Apparaat:	162 465	160 894	19 699	180 593
Departementsleiding, control, expertdiensten en overige staf:	75 406	73 835	- 39 902	33 933
Juridische instrumenten	279	279	- 279	0
Apparaat CS	32 313	32 545	- 16 790	15 755
Apparaat RGD	2 517	2 517	- 23	2 494
Apparaat DGW	16 265	16 265	- 9 465	6 800
Apparaat DGR	11 441	11 441	- 5 425	6 016
Apparaat DGM	12 591	10 788	- 7 920	2 868
Gemeenschappelijke voorzieningen:	81 522	81 522	59 001	140 523
Huurbijdrage aan RGD	29 575	29 575	- 2 000	27 575
Overige gemeenschappelijke voorzieningen	51 947	51 947	61 001	112 948
Postaktieven:	5 537	5 537	600	6 137
Apparaat CS	1 318	1 318	0	1 318
Apparaat RPB	0	0	0	0
Apparaat DGW	2 276	2 276	600	2 876
Apparaat DGR	369	369	0	369
Apparaat DGM	1 270	1 270	0	1 270
Apparaat Inspecties	304	304	0	304
Ontvangsten:	21 980	61 010	7 117	68 127

Toelichting:

Op artikel 15 hebben op het apparaat grote mutaties plaatsgevonden die hoofdzakelijk het gevolg zijn van de reorganisatie binnen VROM. Deze mutaties zijn reeds toegelicht in de Ontwerpbegroting 2006.

Instrument: Overige vastgoedinformatievoorziening

Bij «overige vastgoedinformatievoorziening» is geld uit het Fonds Econo-

mische Structuurversterking voor het project Geografische informatie (GEO-informatie) aan de begroting toegevoegd. De verplichtingen voor dit project zijn reeds in 2004 aangegaan.

Instrument: Overige gemeenschappelijke voorzieningen

De kosten die zijn toe te rekenen aan de Rgd op basis van de huidige leveringsovereenkomst met de Gemeenschappelijke Dienst van VROM zijn hoger dan tot nu toe in rekening werd gebracht. Daarom zal de Rgd op basis van een uitgevoerde herijking van de kosten toegroeien naar het werkelijke niveau. In 2005 resulteert dit in een extra afdracht van ongeveer € 1,4 mln.

Artikel 16. Nominaal en onvoorzien

(Bedragen in € 1000)

	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)
	Stand ontwerp- begroting 2005	Stand 1e suppletore begroting 2005	Mutaties 2e suppletore begroting 2005	Stand 2e supple- tore begroting 2005
Verplichtingen:	17 503	41 151	- 38 685	2 466
Uitgaven:	17 503	41 151	- 38 668	2 483
Programma:	17 503	41 151	- 38 668	2 483
Loonbijstelling:	3 425	6 332	- 3 849	2 483
Loonbijstelling	3 425	6 332	- 3 849	2 483
Prijsbijstelling:	14 990	20 976	- 20 976	0
Prijsbijstelling	14 990	20 976	- 20 976	0
Onvoorzien:	3 754	3 754	- 3 754	0
Onvoorzien	3 754	3 754	- 3 754	0
Nog nader te verdelen:	- 4 666	10 089	- 10 089	0
Nog nader te verdelen taakstellingen	- 12 452	- 20 259	20 259	0
Nog nader te verdelen overig	7 786	30 348	- 30 348	0
Ontvangsten:	0	0		0

Toelichting:

Bij artikel 16 hebben veel mutaties plaatsgevonden welke reeds in de Ontwerpbegroting 2006 zijn toegelicht. De belangrijkste mutaties bij dit 2e suppletore moment zijn;

Instrument: Loonbijstelling

Er heeft een uitkering plaatsgevonden van de loonbijstelling naar de verschillende apparaatsbudgetten.

Instrument: Prijsbijstelling

Er heeft een uitkering van ongeveer € 5 mln plaatsgevonden van de prijsbijstelling naar de verschillende prijsgevoelige budgetten op de VROM begroting.

Instrument: Nog nader te verdelen taakstellingen

Op dit instrument hebben de volgende mutaties plaatsgevonden:

Bedragen x € 1000	Verplichtingen	Uitgaven
Ontwerpbegroting 2006 mutaties:	15 012	15 012
Mutaties 2e suppletore begroting:		
1. Tegenboeking Inkoopstaakstelling PIA VROM 2005	3 524	3 524
2. Tegenboeking Inkoopstaakstelling PIA RGD 2005	1 755	1 755
Overige mutaties	- 32	- 32
Totaal	20 259	20 259

Ad 1.

Het gedeelte van de Professioneel Inkoop en Aanbesteding (PIA) taakstelling dat op 2005 betrekking heeft, kan worden uitgeboekt door kortingen die zijn aangebracht op diverse begrotingsinstrumenten en het deels aanwenden van de prijsbijstelling.

Ad 2.

De Rgd is van plan deze efficiëncytaakstelling in te vullen door een uitbreiding van het planmatig onderhoud aan gebouwen, waarvoor de te maken additionele apparaatskosten door het agentschap niet (volledig) zullen worden doorberekend. Tot het moment dat dit gerealiseerd is, de opslag apparaat in de Gebruiksvergoeding moet nog worden aangepast, zal een directe inkomstenoverdracht door het agentschap Rgd worden gedaan aan het moederdepartement VROM ter grootte van de taakstelling. Voor 2005 wordt de taakstelling in ieder geval op deze manier ingevuld.

Wetsartikel 2 Begroting Baten- en lastendienst (Rijksgebouwendienst)

Tabel x Begrotingsstaat 2005 (in € x 1 000)

Totaal baten	Totaal lasten	Saldo baten en lasten
1 308 542	1 239 156	69 386
Totaal kapitaaluitgaven	Totaal kapitaalontvangsten	
758 705	527 000	

Opbouw vanaf de stand 1e suppletore 2005 naar de stand van de 2e suppletore 2005:

(bedragen in € 1000)

Omschrijving	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(4)	(5)=(3)+(4)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+ of -) 1e suppletore begroting	Stand 1e suppletore begroting	Mutaties (+ of -) 2e suppletore begroting	Totaal geraamd
Baten					
Leveren producten/diensten:					
Opbrengsten departementen	1 210 278	- 24 865	1 185 413	17 000	1 202 413
Opbrengsten moeder	77 858	18 336	96 194	- 20 339	75 855
Opbrengsten derden	13 275	- 3 001	10 274	2 000	12 274
Bedrijfsvoering:					
Rentebaten	2 411	1 589	4 000	- 1 000	3 000
Overige baten	-	5 000	5 000	10 000	15 000
Totaal baten	1 303 822	- 2 941	1 300 881	7 661	1 308 542
Lasten					

	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(4)	(5)=(3)+(4)
Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+ of -) 1e suppletore begroting	Stand 1e suppletore begroting	Mutaties (+ of -) 2e suppletore begroting	Totaal geraamd
Product Huisvesting:					
P&M beheren van gebouwen	62 294	- 867	61 427	- 4 456	56 971
Huren vanuit de markt	289 538	- 8 837	280 701	15 764	296 465
Rentelasten	303 045	- 14 905	288 140	- 1 479	286 661
Afschrijvingen	266 715	5 462	272 177	5 186	277 363
Dagelijks beheer	93 476	- 7 103	86 373	- 11 365	75 008
Mutaties voorzieningen	109 196	1 950	111 146	- 38 000	73 146
Belastingen en heffingen	25 491	- 1 894	23 597	-	23 597
Invest. buiten gebruiksvergoedingen	104 708	19 556	124 264	- 23 339	100 925
Overige producten:					
Services	27 401	- 3 814	23 587	-	23 587
Adviezen	15 764	- 5 302	10 462	-	10 462
Beleid	9 245	-	9 245	726	9 971
Overige lasten	-	5 000	5 000	-	5 000
Totale lasten	1 306 873	- 10 754	1 296 119	- 56 963	1 239 156
Saldo	- 3 051	7 813	4 762	64 624	69 386

Toelichting:

De mutaties bij 2e suppletore begroting doen zich in belangrijke mate voor bij het product huisvesting/beheer. Daarnaast doen zich enkele kleinere mutaties voor bij de bedrijfsvoering.

De mutaties bij huisvesting/beheer kunnen als volgt worden verklaard: Een toename van de baten uit de gebruiksvergoeding wordt voorzien, met name doordat meer wordt ingehuurd dan begroot. De opbrengst moederdepartement is lager omdat er met name vertragingen optreden in de investeringen voor de Hoge Colleges van Staat en het ministerie van AZ. Tegen deze lagere opbrengst staan gelijke lagere kosten. Deze zijn onderdeel van de mutatie bij de investeringen buiten de gebruiksvergoedingen. De netto apparaatskosten dalen naar verwachting omdat meer kosten direct aan de producten kunnen worden toegerekend.

Er worden minder kosten voor dagelijks beheer voorzien dan begroot. Bij de mutaties op de voorzieningen ten slotte, is sprake van vrijval en lagere dotaties dan begroot. Voor de bedrijfsvoering geldt dat de mutatie op overige baten de verwachte positieve resultaten op de verkoop van onroerend goed betreft.

Staat van kapitaaluitgaven en -ontvangsten (in € x 1 000)

	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(4)	(5)=(3)+(4)
Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+ of -) 1e suppletore begroting	Stand 1e suppletore begroting	Mutaties (+ of -) 2e suppletore begroting	Totaal geraamd
Kapitaaluitgaven					
Investering	500 000	17 000	517 000	-	517 000
aflossing leningen	211 678	- 6 865	204 813	-	204 813
afdracht surplus agentschapsvermogen	6 916	29 976	36 892	-	36 892
Totaal	718 594	40 111	758 705	-	758 705

	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(4)	(5)=(3)+(4)
Omschrijving	Oorspronkelijk vast-gestelde begroting	Mutaties (+ of -) 1e suppletore begroting	Stand 1e suppletore begroting	Mutaties (+ of -) 2e suppletore begroting	Totaal geraamd
kapitaalontvangsten					
Afstoot	10 000	-	10 000	-	10 000
Leenfaciliteit	500 000	17 000	517 000	-	517 000
Totaal	510 000	17 000	527 000	-	527 000

Toelichting:
Voor een toelichting op de mutaties in de kapitaaluitgaven en -ontvangsten wordt verwezen naar de toelichting bij het kasstroom-overzicht.

Kasstroomoverzicht voor het jaar 2005: Opbouw vanaf de stand ontwerpbegroting 2005 naar de stand van de Najaarsnota

	(1)	(2)	(3)=(1)+(2)	(4)	(5)=(3)+(4)
Omschrijving	Oorspronkelijk vast-gestelde begroting	Mutaties (+ of -) 1e suppletore begroting	Stand 1e suppletore begroting	Mutaties (+ of -) 2e suppletore begroting	Totaal geraamd
Rekening-courant RHB 1 januari 2005	172 100	195 195	367 295		367 295
Totaal operationele kasstroom	185 824	52 491	238 315	46 310	284 625
Totaal investeringen	- 500 000	- 17 000	- 517 000	-	- 517 000
Totaal boekwaarde desinvesteringen	10 000		10 000	-	10 000
Totaal investeringskasstroom	- 490 000	- 17 000	- 507 000	-	- 507 000
Enmalige uitkering aan moederdepartement	- 6 916	- 29 976	- 36 892	-	- 36 892
Enmalige storting door moederdepartement	-	-	-	-	-
Aflossingen op leningen	- 211 678	6 865	- 204 813	-	- 204 813
Beroep op leenfaciliteit	500 000	17 000	517 000	-	517 000
Totaal financieringskasstroom	281 406	- 6 111	275 295	-	275 295
Rekening-courant RHB 31 dec 2005 (=1+2+3+4)	149 330	224 575	373 905	46 310	420 215
(maximale roodstand 0,5 mln euro)					

Toelichting:
De toename van de operationele kasstroom wordt met name veroorzaakt door de toename van het resultaat van de Rgd en door verminderde dotaties aan en onttrekkingen uit de voorzieningen.

Tabel: Overzicht vermogensontwikkeling (bedragen in € 1000)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Eigen vermogen per 1 januari	70 542	109 469	97 085	129 580	72 567	61 712	51 028	38 337
Saldo van baten en lasten	62 790	42 761	69 386	9 072	965	- 7 413	- 12 691	- 14 383
Directe mutaties in het eigen vermogen:								
- uitkering aan het moederdepartement	23 863	55 145	- 36 893	- 66 084	- 11 820	- 3 271	0	0
- exploitatiebijdrage moederdepartement								
- overige mutaties								
Eigen vermogen per 31 december	109 469	97 085	129 580	72 567	61 712	51 028	38 337	23 954

Toelichting:

De mutaties in het vermogen worden veroorzaakt door een gewijzigd saldo van baten en lasten. Daarnaast mag het eigen vermogen van de Rgd maximaal 5% zijn van de gemiddelde omzet van de afgelopen drie jaar. Het surplus wordt in het daaropvolgende begrotingsjaar afgedragen aan het moederdepartement.